

Starožitnosti slovanske, ki jih je spisal slavni Šafařík, in Matica naj skrbi, da jih Slovencem posloveni kak rodoljub.

Naučni slovar (nemški „Conversationslexicon“ imenovan), ki naj bi se jel dajati na svetlo po zgledu českega „Naučnega slovnika“, da se prično za-nj delati priprave. V ta namen ne bi bilo napak, da se pospeši tisk slovensko-nemškega Wolfovega slovarja.

Te reči razglasuje s tem odsek za izdavanje slovenskih knjig po Matici ljubljanski zato, da blagovolijo do novega leta 1868 oglasiti se iskreni pisatelji, ki bi spisati hoteli katero omenjenih knjig, da potem odsek poroča Matičinemu odboru, za knjige pa, za ktere bi se dotlej nihče ne oglašil, da Matica sama si poišče pisateljev.

V Ljubljani 17. novembra 1867.

J. Bleiweis, E. Costa, A. Lésar, J. Marn, J. Vavrů.

Rokopisi dramatiškega društva.

Rokopisi, ktere ima dramatiško društvo v rokah, in ktere priobčiti smo obljubili zadnjič, so ti-le:

1. Hamlet, kraljevič danski, žaloigra v 5 djanjih, po Sheakspearu posl. Dragotin Šauprl.
2. Smrt zedini ljubeča srca, izvirna žaloigra v 3 djanjih, spisal Saverjan.
3. Razbojniki, igra v 5 djanjih, po Schillerji posl. Ivan Rak.
4. Grajščak in oskrbnik, činoigra v 4 djanjih, poljski spisal Kraševsky, posl. J. N.
5. Pravica ne prestane, izvirna igra v 3 djanjih, spisal Jan. Globočnik.
6. Osveta, igra v 2 djanjih po Kotzebue (že natisnena v drugi prestavi z imenom: Stepan Šubič).
7. Jurčkove prikazni, vesela igra s petjem v 5 djanjih, česki spisal Til, posl. F. Rebec.
8. Čudodelni klobuk, burka v 3 djanjih, česki spisal Klicpera, posl. Žepič.
9. Tat v mlinu, burka v 3 djanjih, česki spisal Stepanek, posl. Kleman in Kosmač.
10. Striček, veseloigra v 3 djanjih, po Benediksu posl. Mir. Vilhar.
11. Slovenski Jurček, izvirna žaloigra v 3 djanjih, spisal Fr. Jaroslav.
12. Kljukec je od smrti vstal, burka v 1 djanji, po Kotzebue posl. J. Navratil.
13. Plemenita osveta, spisal Mikeljnov.
14. Kovač, igra v 1 djanji, posl. Novomeščan.
15. Repatnica, šaloigra v 1 djanji, po Ifflandu posl. Novomeščan.
16. Tičnik, spevoigra v 1 djanji, muzika od B. Ipavca.
17. Snubači, vesela igra v 1 djanji, posl. Zabukovec Jaka.
18. Ravna pot najboljša pot, veseloigra v 1 djanji, posl. Bernard Tomšič.
19. Zakonske nadloge, veseloigra v 2 djanjih, posl. Jan. Globočnik.
20. Oprosteni jetnik, šaloigra v 1 djanji.
21. Goljufani stavec, kratkočasnica v 1 djanji, poleg francozkega poslovenil Babnik Jože.
22. Stiska, vesela igra v 1 djanji, po Kotzebue posl. Fr. Malavašič.
23. Rodoljubja zmaga, dvogovor, poleg 2. prizora 3 dj. Schillerjevega „Viljelm Tella.“
24. Rojstni list, vesela igra v 1 djanji, prosto po nemškem.
25. Dobro jutro, veseloigra v 1 djanji, česki spisal Klicpera, posl. Kl. in K.

26. Oče in sin, vesela igra v 1 djanji, po angleškem posl. M. Lipoljub (natisnena v Vilharjevi prestavi z imenom: Filozof).

27. Pravda, vesela igra v 1 djanji, po Benediksu posl. Jan. Globočnik.

28. Zlato ne blaži, dram. drobtinica, česki spisal Klicpera, posl. Podgorski.

29. Gradiček, šaloigra v 1 djanji po Kotzebue.

30. Inserat, vesela igra v 3 djanjih, česki spisal Sabina, posl. Fr. Marn.

31. Pot skozi okno, vesela igra v 1 djanji, poleg francozkega posl. Bolé Davorin.

32. Rohovin, šaloigra v 1 djanji, česki spisal Klicpera, posl. P. G.

33. Česki godec (se je vrnil pisatelju).

Gradiva za natis je že sedaj mnogo; naj bi tedaj vsi rodoljubi krepko podpirali mlado društvo, da kmalu more mnogo iger v natisu izdati. Slovenskim čitalnicam, ki želijo prepis enega ali družega rokopisa, postreglo se bode, ako se obrnejo do odbora. Naj bi posebno tudi one bile krepke podpornice dram. društvu, ki se bode pri izdajanji iger vedno oziralo na njih potrebe.

Že naznanjeno. „Slovensko Talijo“ imajo na prodaj v Ljubljani: Giontini, Hohn in Lercher; v Kranji: Reš; v Novomestu: Vepustek in Tandler; v Celji: Sohar; v Mariboru: Feyrer; v Gradcu: Leuschner in Lubensky; v Gorici: Sohar; v Trstu: Schimpf; v Zagrebu: Galac, Zupan; na Dunaji: Mehitaristi. Odbor.

Narodopisne stvari.

Nov dokaz, da so starodavni Panoni bili Slovani.

Spisal Dav. Trstenjak

Starodavni Panoni so bili močni ljudje in visoke lepe postave. Herodian (II. 107—108) piše o njih tako: „sicut autem ejus regiones (Pannoniae) homines corporibus utuntur praevalidis, atque proceris et in pugnam caedemque paratissimis itd.“ Kakor so života bili močnega, tako tudi duha bistrega, in sicer takega, da se Vellej Paterkul čudi njihovi zmožnosti v latinščini: „in omnibus Panoniis autem non discipline tantummodo, sed linguae quoque notitia romanae, plerisque etiam literarum usus et familiaris animorum exercitatio.“ (Vellej. II, 110. prim: „Dio Cass.“ 49.)

Čevapovič (Recens. obs. Shin. prov. Budae 1830 str. 54.) omenja sledečega panonsko-slovenskega napisa na nekem spomeniku, najdenem v Mitrovicah: „Marsilius Opere Danub. Tom II. fig. 42. nro. 7. lapidem in oppido Mitrovic Sirmii ruderibus, repertum cum aevi Constantinor. epigrapha haec profert:*)

Vivice. stha. nosish. mi. ednoga. otroka. god. III.

Vivice šta nosiš mi ednoga otroka godine III.

Parca saeva! cur mihi tollis unicum sobolem ann. III.

*) Čevapovič v gori omenjeni knjigi str. 375. še omenja drugega napisa „Epigrapha anno belli Marcomanici quinto (quo M. Antoninus Imp. anno Chr. 173. Jazygas sociosque horum Marcomannos et Quados petiturus numerosum conscripserat exercitum) incisa, ab Jeremia Russo, Moscorum legati Viennam profecti, socio, descripta, et Mauro Orbino Regn. Slav. pag. 104 relata:

Styn. ovvy. uklopyen. bylie; iesti. mera. sgode. krvkovye. nass. Markoman. i. Brete. Slavnov. Lyto. V. Boya. nasga. . . Markoman. proyde. ni. Slavnov. . . Stynu. pokoy. lyth. v vika. —

Ako je ta napis avtentičen, dal bi se sledeči smisel iz njega dobiti:

Styn ovi uklopjen bil jest mera sgode krvkovie nas Markoman i brät Slavnov lita V. boja našga. Markoman proyde, ni Slavnov. Stynu pokoy lit v vika.

Jaz nisem mogel Marsilieve knjige v roke dobiti, da bi sam pogledal, s kakošnimi črkami je ta napis napisan; al čudim se, kako je mogel tolmač besedo: vivice v: „parca saeva“ prestaviti.

Vivice je vokativ od vivak, vivek, vivica, in tako se imenuje tič, ki se po latinski veli: erodius, capra, vanellus, gavia, slovanski in sicer srbski: vivak (Vuk), gibec (Belostenec), ribič, priba, gavek, gavec, čibes, pegula, pipulica, lugovka, čajica, nemški Kibitz.

Ta tič je po slovanskih narodnih pripovedkah mrtvaški tič; pravlica je, da štrk (rada) otroke prinese, vivek, čajica jih odnese. Sem že čajico — viveka slišal peti, pomenja toliko, kakor: „ne bodem dolgo več živel, smrti se bližam.“

Po škandinavskih povestih je čajica bila dekla Marije Device; al ker je jej škarje vkradla, in, za-nje poprašana, je je tajila, Bog jo je za kazen v tico vivico, čajico spremenil, in za tega voljo ima razkalan rep, in še sedaj mora popevati: „stipitzt, stipitzt“ = vkradla, vkradla (Afzelius „Volkssagen, übers. von Ungewitter 3. Th. str. 244). Tako tudi v škandinavskih basnih je vivek, vivica v zavezi s sojenico in rojenico, ker ta ima škarje, ktere nit življenja prerežejo. Ta povest je mogla tudi znana biti med jugoslovanskim narodom, drugače ne bi bil tolmačnik napisa besede: vivice prestavil v: „parca saeva“ — huda rojenica ali sojenica.

Obleko so stari Panoni imeli lahko „habitus levem“, prav prikladno za bojevanje. Še dandanašnji slovanski prebivalci stare Panonije, to je, Medžimurci, Hrvati i. t. d. imajo lahko obleko — rubačo — bize — gače breguše; in čoho ali gaban — kepenjek pozimi ali ob deževji. Dio piše, da je obleka starodavnih Panonov bila po njihovi šegi prirezana in sešita, imela je rokave in imenovali so jo „παννους“ — to je: pannus ali panuš — „χιτωνας — παννους επιχωριως“ — zato je Dio mislil, da so Panoni dobili ime po tem oblačilu. Besedo sem že večkrat razložil in rekel, da panja (slov. panjava — ponjava, platnena ruha) še v ruščini pomenja: obleka platneno z rokavi.

Sosedni in sorodni Noričanje so nosili posebno obleko, ktera se je izključljivo pri njih delala in po vsem rimskem svetu prodajala ter velela: byrrhus (Büdinger, Urg. Oesterr. I. 172). Sicer je ta beseda tudi v drugih jezicah znana; že Festus (po Enniu Ann VI. 5. ap. Merulam) piše: „burrum“ dicebant antiqui, quod nunc dicimus rufum; starofranc.: buire, braunroth, lombard.: bur, dunkelfarbig; ali tudi Slovani poznajo:

Po latinski:

Scopulus iste impressus fuit occasione belli cruenti Marcomannorum et fratrum Savorum anno V. belli nostri. Marcomannus evanuit, Savi non sunt. Scopulo pax per annos sempiternos.

Narečje bi bilo karpatiških Slovanov, ker oblike: stýn (saxum eminens) brete = bräte, lito = leto pozvanjajo na slovaščino in rusinščino. „Slavnov“ jaz tolmačim z „Svavnov“, in utegnili je v prestopiti v I, kakor v besedi: sloboda = svoboda. V vojski proti Rimljanom so Markomani in Kvadi bili združeni. Že Strabo (VII. 1) jih ima za suavsko — svevsko pleme. Po Ptolomaju (II, 11) so stanovali med herkinskim in luninim logom (Sylva lunae, današnje Manhart), zaradi tega so gotovo dobili ime: kvadi, kuadi, obivatelji host, logov, od nemškega: kvad, kuad, koad, hosta, log. Slovenski Panoni pa so jih imenovali po imenu njihovega plemena: Slavnov = Svavnov. Vse besede v tem napisu so lahko razumljive in čisto slovanske, samo beseda: mera napravlja nekatere pomisljive. Vendar ponujam razlago slov.: nameriti se, sich ereignen, treffen. Pri starih Slovanih ne smemo iskati takošnih stavnih skladb, kakoršnih smo dan danes vajeni, kajti naše stavne skladbe so vse druge, samo slovanske ne — mi mislimo latinski, nemški in talijanski, zato tudi naš slog pozvanja na latinščino, nemščino in italijanščino.

Pis.

burij = rujavi — braun, toraj: byrrhus, kakor sv. Avgustin piše (Serm. 365): „linea tunica“ pomenja toliko kot: bura suknja — buros — burnos, kateri je slovaškega kroja, kateri kakor tudi Hrvati v obleki ljubijo buro barvo. Suidas tolmači βίρρην z μανδύης; slovenski menten, kakor se je plašč tudi pri Medopersih imenoval. K obliki panuš primeri: kontuš znamenovanje za obleko. Noričanski byrrhus = burus, buruš, — burnus je toraj bila domača obleka iz bure barve.

Za pokrivalo so imeli stari Panoni posebno lahke klobuke iz kož, kateri so za bojevanje tako prikladni bili, da so jih celó Rimljani v vojski rabili: „usque ad praesentem prope aetatem consuetudo permansit, ut omnes milites pileis, quos pannonicos vocabant, ex pellibus uterentur“ (Vegetius „de re milit.“ lib. I. cap. 20). Klobuke iz kož še danes nosijo Slovaci; na panonsko-slovenskih rimskih spomenicah vidiš pogostoma možke osebe s tacimi klobuki pokrite; podobni so klobukom, kakor jih še dan danes Slovaki nosijo. Enake klobuke na glavi imajo božanstva polabskih Slovanov.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavno berilo.

Originali iz domačega življenja.

Druga vrsta.

I. Slovenski Nikodem.

Spisal dr. V. Zarnik.

(Dalje.)

Poznal sem vam mladega moža, nadaljuje Boštjan, ki je bil nekdanj neizrečeno strasten narodnjak; bil je med utemeljitelji ljubljanske čitalnice; nosil je samo trobojne rute za vratom, precej ga je božje metalo, če je cilindri še le na Golovci zagledal itd.; — pozneje pa, kar naenkrat pred tremi leti, ko se je oženil, kakor da bi bilo va-nj treščilo, zagledal sem ga v šternale-i z velikansko črno-svitlo dežo na glavi; temno me je pogledal in na moj staroprijateljsk domač pozdrav mi v črno brado zagodrnjal: „gutnômt!“ — Aha, vidite Urban, tak vam je bil revež, precej sem si mislil, siromak! kakošna nesreča ga je zadela; zacopran je, onemškutarel je mož, in res čedalje hujši je postajal, kakor pri steklini; ko smo pri zadnjih mestnih volitvah padli, videl sem ga v neki krčmi v judovskih ulicah s tremi cilindri na enkrat na glavi, imel je črn frak, rdečo ruto za vratom in rumen lajbeč, od veselja si je roki mël in okolo vseh miz v krčmi je same „walcerje“ plesal, iz oči mu je nekak divji čudni „guthelarski“ ogenj švigal! Po pravici vam povem, smilil se mi je revež v dnu srca, ker videl sem precej, da tega ni „Triesterica“ niti „Tagespošta“ naredila, nego najhujša od vseh štirih: mlada „Preša“ (hči), ki je najbolj predrzna, po nemški imenovana „die neue freche“ ta mu je zavidala.

Vidite, povzame spet Boštjan, to ni, kar, da bi rekel samo ob sebi; nekatere tako zgrabi, da vse narobe narejajo vsemu temu nasproti, kar poprej sklenejo: mislijo iti proti vratom, pa gredo nazaj ritniski proti zidu; gredo v čitalnico, pa nehoté v kazino zaidejo; koracajo proti Žibertu v Šiško, pa se naenkrat nevedoma pri „Grünenbergu“ na dolenski cesti znajdejo; sedijo na desni, pa se vedno na levo obračajo. Vidite, ta je najhujša stopinja bolezn, ker je bolj tiha; ni tako goropadna, pa tem bolj nevarna. Taka se je pripetila nekemu naših poslancev v državnem zboru na Dunaji. Mož vam je zmirom mislil, da z desnico dela, pa kamor je posegel, posegal je vedno samo z levico; tako hudo

državljskega zakonika, da se polagoma privadimo saj najpotrebnejšim postavam.

A. — Postava govori o pitomnih (domačih) živali in pa od takih, ki so pripitomljene (udomačene). Pitomne bi bile konji, goveda, ovce, svinje itd., zato ker so človeka vajene že po celem spolu. Pripitomljene pa bi bile tiste, ki so se posebej še le človeka privadile, da mu sledijo, ali saj da ne bežijo pred njim, postavim privajene srne, golobi itd. Za pripitomljene se imajo tako dolgo, dokler se same od sebe nazaj vračajo k svojemu gospodarju; ako so pa enkrat se odvrnile za zmirom, postanejo spet divje, to je, take, ki pred človekom bežijo ali take, ki bi spet rade pridobile si naravno svobodo, ako jih človek ujete drži. Divje živali vendar ne spadajo pod to razpravo, ker zastran njih veljajo posebne pravice, namreč o lovu.

Ker se brez imena in brez pridobitnega načina (postavimo kup) ne dá doseči last, zato tirja postava kot pridobitni način prisvojenja tistih reči, ki nikomur niso lastnina, se vé da s tem namenom, da bi ž njimi ravnali, kakor s svojimi. Ali pitomne in pripotomljene živali niso reči slobodnega prisvojenja ali lova, marveč ima lastnik pravico, po-nje na tujo zemljo iti; vendar mora zemljiškemu posestniku škodo povrniti, ako bi se mu bila storila. Če je pripitomljena žival dva in štiri-deset dni sama od sebe izostala, sme jo na občni zemlji vsakdo, na svoji pa lastnik zemlje za-se vzeti in obdržati. — Tudi bčele se imajo za pitomne živali; samo da tu lastnik ne sme čakati 42 dni, temuč mora mahoma ali pa saj v dveh dnevih iti za rojem; drugače si ga lahko prilasti vsakdo, kakor druge pitomne in pripotomljene živali (§. 384 d. z.). Občna zemlja je razun drugih občinskih zemljišč, postavimo, cesta.

B. — Kar se pa o škodovanju po živali tiče, zavezan je lastnik skrbeti, da žival ni brez pastirja; posebno je pri tistih živalih skrbti treba, ktere so že po naravi bolj divje, ki bodejo, postavimo; drugače še propade posebni kazni. Izvoliti si mora pa tudi dobrega pastirja, ker tisti, ki je nevedoma najel takošno osebo, ali se v kakem opravilu nepripravne osebe poslužil, odgovoren je za škodo, ktero je kdo drugi zavolj tega trpel (§. 1315). Ako koga kaka žival poškodje, odgovoren je za to tisti, ki jo je k temu naganjal, dražil, ali jo varovati zanemaril. Ako se ne more proti nikomur dokazati, da je čemu tacemu kriv, šteje se poškodba za naključbo. Ko bi se bila toraj komu škoda pripetila, ker so sosedovi konji zdivjali, vstrašili se itd., ne bo mogel tirjati odškodbe, ker se ta škoda ni mogla odvrniti po pazljivosti lastnika kónj, ter se ima za naključbo. Če je pa kdo žival dražil, odgovoren je on za vso škodo, a ne lastnik živali; tudi se ima kaznovati po kazenski postavi.

Ako kdo na svoji zemlji tujo živino najde, zavolj tega še nima pravice, ubiti jo. On jo sme s primerno silo odpoditi; ali ako je po nji škodo trpel, ima pravico sam (privatno) toliko glav živine zarubiti, kolikor jih je za njegovo odškodbo zadosti. Vendar pa se mora v osmih dneh z lastnikom poravnati, ali pa pred sodnikom tožiti; drugače pa mora zarubljeno živino nazaj dati (§. 1321). Zarubljena živina se mora tudi tedaj nazaj dati, kadar lastnik kako drugo primerno zavarovanje dá. —

Ko pa ne bi obškodovanec imel druge moči, da bi žival vernil iz škode, imel bi vendar pravico jo ubiti (ustreliti), pa polastiti se je ne sme, ampak pustiti jo da lastnik pride po njo. Po gozdni postavi se toraj smejo ovce, koze in svinje ustreliti, ako ne bi bilo mogoče jih zarubiti. — Zarubljenje gré tistemu, ki ima pravico do pridelka, toraj vsak najemnik, kteremu tuja žival škodo dela, da-si bi tudi ta žival bila zemljišnega

lastnika. Ali nikdo ne sme loviti živali zunaj svoje zemlje, da bi jo zarubil, to le sme na poškodovani zemlji. (Kon. prih.)

Narodopisne stvari.

Nov dokaz, da so starodavni Panoni bili Slovani.

Spisal Dav. Trstenjak

(Dalje.)

Podnebje je bilo zavoljo mnogih jezer, muž, ribnikov in gostih dobrav neprijetno, zato življenje težavno; „tolerant omnium hominum vitam durissimam, nam neque terram neque aërem felicem habent“ — piše Dio. V Panonii je le malo vina rastlo, olja nič; le ob ječmenu in prosu (hrvatsko-slov. proha = proso) so živeli in si iz tega žita pivo varili; „neque apud illos oleum aut vinum, nisi paucissimum, nascitur, quum majorem partem acerrima in hieme vivunt, sed hordeum et millium et edunt et potum ex eis conficiunt“ (Dio, 49.) Iz ječmena napravljeno pijačo so Panoni, kakor Athenaeos (IX. cap. 63.) piše, imenovali: *πίνον* = pino,*) iz korenike: pi — piti. Zarad sufiksa primeri: seno, sukno, pšeno, vino itd. Saj še sedaj pijačo iz žita Slavani *κατ' ἐξοχήν* imenujejo pivo — das Getränke.

Athenaeos, in za njim Coeli Rhodig (IV, 26) še pripovedujeta, da so Panoni iz prosa ali bara varili in parili si pijačo, ktero so imenovali: *παραβία* — „*Παίονας φησι πίνειν — παραβίην ἀπὸ κερχρον.*“ — Kaj je *παραβία* druga, kakor grška pisava slovenske besede: paravia = parovina — parjena pijača? Grk je slovensko črko v znamenoval z β, zato Konstant. Porphyrog. zmirom piše ime: Horvati — *χορβατοί*.

Ali še tretjo znamenovanje za pivo nam je ohranil Athenaeos, kakor tudi Jul. Africanus pri starih Panonih, in to je: *κάμος* (glej Diefenbach „Orig. europ.“ str. 292), in to znamenovanje je še našel Priskos Rhetor leta 448. po Kristusu pri panonskih zleženjaki (ἐπιχωρίως, einheimisch, im Lande geboren, landesüblich, eigenthümlich), ko je bil od rimskega cesarja k hunskemu kralju Atilli**) poslan. Poslanci so potovali, kakor on popisuje, skoz mužnate kraje in so se mogli čez več rek peljati; eno teh rek imenuje: Tiphisis, gotovo: Tibiscus, Tisa. Ladje so jim prebivalci nasproti pripeljali na vozéh, druga niso dobili jesti nego proso, kajti to je bil edini živež prebivalcev, dalje za pijačo: med (*μέδος*); to pa ni nič družega bilo kakor zavreta strdena voda (Honigwasser), in pa iz ječmena napravljeno pijačo, kteri so *κάμος* rekli, „*ὁ μέδος ἐπιχωρίως καλουμένος*“ — „*κέρχρον καὶ τὸ ἐκ κριθῶν χορηγούμενον πόμα — κάμον οἱ βάρβαροι καλοῦσιν αὐτὸ.*“***)

Že Šafarik (Starož. I, 11) je dokazal, da je med izvirna slovanska pijača, in da so „*locorum incolae*“ bili Slovani; al škoda, da ni pomena: kamos dalje

*) Sicer sem že v „Novicah“ o pivu pri starih Panonih govoril, kakor tudi razkladal druga imena iz jezika Panonov, vendar bolj površno, posebno pa nisem tedaj še našel korenike za razlago besede kamos, zato tukaj častitljivim bralcem temeljitneje razkladam in popravljam marsiktero pomoto prvešnjega članka. Pis.

**) Atilla je za tajnega pisarja imel rojenega Panona iz Ptuja z imenom Orest, kteri je bil zet ptujskega grofa Romula, ktere ga sin Romulus Augustulus je sklenil vrsto rimskih cesarjev; zato je zapadno-rimski cesar Valentinian III. grofa Romula, tasta Orestovega, za poslanca k Atilli poslal. Orestov oče se je velel Tatullus, prav slovensko ime: Tato, Tatko, Tatul, zato ženska imena na slovensko-rimskih kamnih: Tata, Tatuk a, primeri: Tatimar, Tatislav, imena severno-slovenskih knezo v. Pis.

***) Glej „Priskos in Eclogis Histor. Goth.“ str. 42. Pis.

zasledoval. On piše: „Nečem dalje preiskovati, ali je ta kamos še danes pri Mongolih navadna pijača: kumys, ali kakošna druga; mi hočemo le besedo: „med“ pretresevati“ itd. Vendar Priskos odločno pravi, da je kamos bil iz prosa in ječmena napravljen, tedaj ni mongolsko-hunski kumys, ktera pijača je bila iz zavretega kobiljega mleka (Thierry, Atilla str. 74. Tatišev, I, 130. opazk. 44).

Da Slovani niso samo pred Attilovim prihodom, temuč tudi za Attilo v Panonii stanovali, potrjuje druga beseda slovanska, ktero so Huni od Slovanov si izposodili. Jornandes popisavši pogrebščino Attilovo pravi, da so po pokopu imeli veliko pojedino, ktero so stravo imenovali: „postquam talibus lamentis est defletus Attila, — Stravam, quam appellant ipsi ingenti comessatione concelebrant“ (De rebus Get. c. 49.). Šafarik (Abkunft der Slaw. 131) piše o tej besedi: Strava der Wurzel (troviti, zehren), und der Bildung (troviti factit: traviti, mit der Präposition s: straviti subst. strava) nach ein echt slovenisches Wort, bedeutet noch heutzutage böhmisch und polnisch: Kost, Nahrung, Speise, slow. strova, Esswaaren, Gemüse. Celó v nemščino je prišla ta beseda, al gotovo ne od Hunov, temuč od Slovanov, ker v listini od leta 1090. najdemo: genus cibi, quod vulgo struva dicitur (Grimm „Rechtsaltherth.“) (Dal. prih.)

Zidajmo na skalo, ne pa na pesek!

Gotovo je djanje velikodušno in velike hvale vredno, kadar se kdo sam v smrt podá, zato, da druge reši. Nič manjše hvale vredni pa so domorodni možje, ki se nam v prvi vrsti za vero, domovino in vladarja borijo. Že modri Anokarses je učil, da največega spoštovanja so vredni možaki, ki se trudijo za domovino in jo jačijo sè svojo roko. Če vsak narod ceni take domoljube, kako da bi jih mi Slovenci ne? in kdo nam more očitati, ako nas srce boli, kadar slišimo kake rojake, kako radi na citre prečudnega današnjega liberalizma godejo, če tudi ta godba ni nikomur po volji, ali ko vidimo, da jim je najbolj bodeče trnje v petáh konkordat, najbolj „sveto“ djanje šolo ločiti od cerkve, najbolj grenák pelin slovenski jezik, najslajši méd nemških bčelic! Možje tacih misli navdani ne pomislijo, kako nevarna je taka bolezen, ako se širi med ljudstvo po mestih in kmetih, ker naposled prava kuga postane, ktera marsikteremu glavo tako zmeša, da mu nič spoštljivo, nič sveto ni, in bi poslednjič še morebiti celó to verjel, da hudiča ni družega kakor le — namalane! Saj nič novega ne pravim, ako rečem, da se je varovati treba pretiranih naukov kakor strupenega pajka, ker vsacemu je znan prigovor stari, da ena grintava ovca more okužiti deset zdravih, kajti ni vsak želodec tako močen, da bi mogel prekuhati vsako jedilo!

Res! prav nepotrebno je bilo to dandanes, da namesti družih potrebnih reči se ljudje begajo z rečmi, ki presegajo navadno prosto pamet. Naj takim liberalcem prav odkritosrečno rečem to: Pametni zida svojo hišo na skalo, nespametni na pesek; kadar voda pridere, mu hišo podere. Torej skrbite pred vsem za stanovitno podlago, in pomislite, kaj je bolj pravo, in predno kaj storite, kakošen konec bode to imelo. Vedite, da dneva ne gre pred večerom hvaliti. Ne bodite taki, kakor je bil oni Ribničan, ki je krave iskal, pa je djal: še v to dolino naj grem pogledat, saj vem, da je ni notri. Vrnite se od svoje polzke poti, na kateri ni blagra in blagostanja za ljudstvo, ampak gotova nesreča. Vtrdite rajši lepe ravne steze, to je, da bode pred vsem ravnopravnost vresničena vsem narodom, — da bodo preveliki griči davkov ponižani in predrugačeni, in vsaka

dolina naj bode v vsem sè pravico napolnjena, pa videli bote, da potem bode bolje na svetu. Dokler solnce narodne ravnopravnosti ne posije tudi pred tla slovenskega naroda, je vse drugo delovanje Vaše le zidanje na — pesek. Tak liberalizem se glasí pri nas po pravem imenu dozdej še zmiraj nemškutarija; tej pa ne verjamemo, da je nam resnična prijateljica, ker nam ne privošči, kar je naše. M. Illovar.

Slovansko slovstvo.

* *Rada jugoslavenske akademije* — tako se zove 1. knjiga, ki jo je izdala jugoslavenska akademija. Obsega to-le: Pravila jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Poslovni red jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Pravila narodnoga zemaljskoga muzeja u Zagrebu. Članovi jugosl. akademije znanosti i umjetnosti. Prva svečana sjednica: besjeda pokroviteljeva, besjeda predsjednikova, izvješće tajnikovo. — O selitbi i obsegu putovanja naših običnijih selica ptica. Od J. Torbara. Prinesci malakologiji hrvatskoj. Od S. Brusine. H in h u istoriji slavenskih jezika. Od Gj. Daničića. Prilozi za sbirku srbskih i bosanskih listina. Od dr. Franje Račkoga. Arkeologičke črtice. Od S. Ljubića. Zapisi iz nekoliko rukopisa. Od Gj. Daničića. Moskovska etnografička izložba. Od dr. P. Matkovića. Književne obznane: Spomenik narodnega običajnoga prava iz XVI. vieka. Od dr. V. Bogišića. Istorija srpske književnosti. Napisao St. Novaković. Od V. Jagića. Bogomili, crkva bosanska i krstjani. Napisao dr. P. Petranović. Od dr. Fr. Račkoga. Pregled hrvatske poviesti. Nacrtao S. Ljubić. Od M. Mesića. Izvješće o dosadanjoj radnji opisivanja narodnijeh običaja pravnijeh. Od dr. V. Bogišića. Izvodi iz zapisnika jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. — Cena krasni knjigi z odličnim obsegom, tiskanim na 276 stranéh, je 1 gold. 25 kr.

* *Cvetje*. „Z veseljem dajemo na znanje — piše „Slov. Glasnik“ — da je našlo „Cvetje“ toliko podpore med slovensko mladino, da se more izdava spet pričeti. VI. šestke 1. snopič (cele zbirke 34. vezek) se že tiska v Blaznikovi tiskarnici in izide prve dni prihodnjega meseca. Obsegal bode začetek J. Jurčičevega izvirnega romana „Cvet in sad.“ Sosebno lepo podpora je našlo med ljubljanskimi dijaki (143 ist.), med celjskimi (70 ist.), med goriškimi (70 ist.), med mariborskimi (48 ist.), kakor tudi med goriškimi bogoslovci (30 ist.) in med ljubljanskimi (28 ist.). Upamo, da se tudi iz drugih krajev še kaj naročnikov oglasi.“

Ozir po svetu.

Godba ciganov srbskih.

Popisal sem bralcem „Novic“ vse posebnosti, ki se nahajajo v Srbii in sè zasluženó pohvalo omenil marsikak lep običaj, ki se je ohranil v bratinskem nam narodu srbskem.

Naj omenim še o godbi, ki sicer ni srbskemu narodu lastna, pa se vendar v Srbii pogostoma sliši in to je godba ciganov srbskih.

Po srbskih hostah je vse polno ciganov, posebno po hostah okoli Kragujevca. Da! tudi v samem Kragujevcu živi mnogo ciganov v lesenih šupah od kovaštva in godbe. Ob velikih praznikih, to je, o božiču in o veliki noči pridejo cigani iz vseh bližnjih host v Kragujevac, razdelé se tu v mnogo band, in banda za bando gré od kočé do kočé, po vsem mestu, pri vsaki je

vlade same se ne bodo podvrgle izreku te sodnije, tolikanj manj pa še národi. Varujte se predrzne misli, da se v sedanjem času dadé národna vprašanja rešiti brez národov. Tudi ti se morajo poslušati, tudi njihove želje se morajo spolnjevati! Čem dalje se poskuša brez národov, tem prej in tem nevarniše nastopi odločni ali razsodnji prevrat. Ko ta prevrat, ki se preteč nabira v zraku, nastopi, takrat se ne bodo rešila samo sedanja politična vprašanja, ampak na dnevni red pridejo ne le národne, ampak tudi človečanske pravice; takrat na dan stopijo zahteve, o katerih se niti še ne sanja vladam, državnim zborom in časnikom, — zahteve, ktere se sedaj oholo razglašajo za utopije (sanjarije), ktere pa vendar obetajo novo dobo omike, kateri stojimo pred pragom, — dôbo, ki reši vprašanja, proti katerim so najvažnejša sedanja le majhna in ničemerna.

Zato kličemo možém, ki stojé na kormilu vlad: varujte se optimizma!“

Narodopisne stvari.

Nov dokaz, da so starodavni Panoni bili Slovani.

Spisal Dav. Trstenjak

(Dalje.)

Kamos pri starih Panonih za Athenaea, *), kamos pri „locorum incolis“ unkraj Tise — kraj Dunaja leta 448. po Kristusu in oboje znamenovanje za pijačo iz prosa ali ječmena zraven „meda“ in pojedine „strave“ — kdo se podstopi trditi, da je to sam gol slučaj? Pa dajmo besedo kamos dalje preiskovati.

Pivo so stari narodi ali varili ali parili in jo zarad tega imenovali varjeno ali parjeno pijačo. Florus (II. 18) in Paul. Orosius (V. 7) pišeta, da so hispanški Numantini „ex succo tritici“ si narejali pivo, in „a calefaciendo celiam vocant.“ Tako je morala v hišpanščini beseda cel pomenjati variti, pariti. Saj je Orosius bil Španjol, toraj gotovo umel jezik svojih rojakov. — Grki so pivo imenovali βούτρον, in že Diefenbach je za razlago imena postavil: βούειν, βούζειν, briuvan, brauen, brühen, toraj: βούτρον, das gebräute, gebrühte Getränke.

V enacem smislu vidimo stvarjeno znamenovanje: παραβία — paravia, parovina — parjeno pijačo, in varjeno — parjeno pijačo (das gebrühte Getränke) znamenuje tudi izraz: kamos!

V staronemščini nahajamo: kam, kamme, kamen, variti, brauen, kammer, Brauer, pivovar, starofrancozki cambier, Brauer, cambe, Brauerer. (Diefenbach „Die alten Völker Europ.“ str. 292.)

Idimo k Grkom; pri njih najdemo: κάμνος in κάμνη ignis, flamma, ardor, fornax, Brand, Hitze, καμινεύω, schmelzen, rösten, brennen, topiti, pražiti, žgati.

Pri Latinih najdemo: caminus, Feueresse, Feuermauer, Schlott, vigen, žlinder; toraj sopet pomene: kuriti, variti, žgati.

Pri Nemcih so znane besede: novonemški: kamin, ognjišče, tvoršče, kjer se kuri, žge, peče, vari, cheminate, **) keminate, hiša, v kateri se kuri, vari, pari, peče.

*) Athenaeos je bil rojen 170. l. po Kristusu v Aleksandrii na Afrikanskem in je l. 230. spisal svoje bukve: Deipnosophistae, v katerih pripoveduje, kar so za njega po vsem tadanjem znanem svetu tudi dobrega jedli in pili. Zato tudi omenja pijače Panonov iz prosa in ječmena: kamos, paravia, parovina. Pis.

**) Chemenate za hišo, v kateri se kuri, ima edini Helmold, zgodovinpisec polabskih Slovanov. Ker je sufiks nenemšk, tedaj je besedo gotovo čul pri Slovanih: kemnata, komnata. Pis.

Tedaj grščina, latinščina, starofrancoščina, starogornjanemščina itd. poznajo koreniko: kam, in njene izpeljanke v pomenu kuriti, dimiti, pariti, variti, pražiti, peči itd.

Kako pa slovanščina? Miklošič stavlja k ravno omenjenim besedam: cerkvenoslov. kaminā, focus, ognjišče; bulgarski: kumin; srbski: komin, fočus, varišče; slov. komen, ognjišče, varišče; poljski kominata; štajersko-slov. na Pohorji: čumnata, Rauchstube, hiša, v kateri je ognjišče in varišče, v kateri se kuri, za ljudi in živino kuha. Vsem tem besedam je podlaga korenika: kam, ktera pomenja: kuriti, variti, pariti, vreti itd. Štajerski Slovenci poznajo dalje: čamiti, vaporare, čam, vapor, Dunst, sparnica, kam = bersa, toraj tiči v koreniki kam tudi pomen: vrenja (ferraminationis, bullitionis); zato jugoslovanski: čamiti (Drobnič, sub voce), dumpf tönen, srbski po Vuku: kamkati, murren, čamati, mit Verdruss warten, ker pomeni: kuhati, vreti, pariti se vjemajo s pomeni: šumenja, primeri lat. ferveo, sieden, gähren in pa brausen, slovenski: vreti ferveo in murmuro gršk. ζεω, kochen, sieden, dampfen, glühen, gähren, pa tudi: zischen, toben. Ali kakor v slovenščini vreti pomenja sieden in wimmeln, tako tudi v srbsčini: kamtiti = vrvljjeti scatere, wimmeln.

Iz korenike: kam toraj v slovanščini nahajamo prvotne pomene kuhanja, vrenja, varjenja, parjenja — „coctionis, fervoris, bullitionis, ferruminationis, vaporationis“, pa tudi methaphorične ali prenesene: šumenja, mrmranja, murgovanja, des Rauschens, Murrens, Brausens, kakor tudi izraze za dušni položaj nepovoljnosti, mršavosti, srditosti itd. Panonskoslovenska beseda kamos ali kamosoš toraj znamenuje iz ječmena kamljeno-čamljeno pijačo, „coctus potus“, das gebrühte, gebräute Getränke, das Gebräu. (Kon. prih.)

Zabavno berilo.

Originali iz domačega življenja.

Druga vrsta.

I. Slovenski Nikodem.

Spisal dr. V. Zarnik.

(Dalje.)

Če je bilo le pet strani, dal je Boštjan precej to tiskati za svoje novo delo, ker rekel je: glavna stvar in prava tajna v literarnem življenju je v tem, da dade človek mnogo del na svitlo, da se vé, da ni samo diletant, temuč prav literat po svojem značaju in svojem poslu (von Profession). Tudi je iskal zmirom mecena, da bi mu svoja „slavna“ dela posvetil, in kateri bi mu vselej razen lepega dara tudi dela založeval. Poskušal je v tej zadevi na več strani, in sicer s tem-le vspehom: Dal je na svitlo epiško pesem, bila je prav za prav legenda pod naslovom „kapela sv. Roka“, kar je imelo obzir na kapelico tega svetnika, ki stoji pri Savi na štajarski strani blizo Krškega, in posvetil je ta novi „epos“ patronu te podružnice baronu Streusandbüchse, pričakujoč za odgovor lepo zahvalnico in vsaj kake tri stotinjake priložene. Pričakuje dan za dnevom; mine teden za tednom; nobenega odgovora še ni! Že je Boštjan drugi „epos“ koval in sv. Roka s psičkom in „trento“ vred popolnoma pozabil, kar mu neko jutro pismonoša lepo okusno škatljico pricefrá, kjer je bilo na pokrivalu zapisano, da je poslana stvar cele 3 funte težka, in podpisan je bil baron Hermingild Streusandbüchse. Boštjanu ste od nepopisne radosti roki drge-

sovražnik, ako brez pameti pokončuje tiče ali ne odvraca od njih nadlog, ki jim jih huda zima naključni.

Zato usmilimo se svojih velikih dobrotnikov — in usmilimo se jih ravno zdaj ob hudi zimi!

Fantiča, ki nam je kako jabelko ali hruško vkradel iz vrta, lovimo in tepemo, — in vendar smo mi sami najhujše šibe vredni, da si ne ohranimo tičev, ki varujejo na stotine mernikov sadja!

Premišljevanja prostega kmeta.

Kdor današnji dan po naključbi v kako ljubljansko kavarnico zaide, da se se skledico kave ogreje, vidi po mizah ležati časnike s prečudnimi podobami. Če tudi nemščine ne razume, podobe mu že kažejo, da se na smeh stavljajo duhovni. Tak časnik, ki je meni uni-dan v roke prišel, imel je na čelu podobo petelina, ki poje „kikeriki“, in po tem, mi je kavarnar rekel, se imenuje ta norčav list „Kikiriki.“ Kaj si vendar srboriti Nemeč vsega ne iznajde! — pravijo, da je to tista ura, ki se jej kultura nemška pravi. Pojdi rakom žvižgat taka kultura!

Duhovski stan je nam kmetom častitljiv stan, in mi kmetje, ktere nas taki urarji, kakor je „Kikeriki“, tudi tako zaničujejo kakor duhovne, se moramo za-nje potegniti in Kikirikitniku naravnost reči: kdor duhovne zaničuje in kmeta zatira, ta si sam svojo srečo podira.

V prvih Mojzesovih bukvah, ako se ne motim, se bere, da precej prva dva sinova Adamovih otrok sta bila že kmetovalca in darovalca, ki sta zemljo obdelovala, živino redila in Bogu v čast in hvalo od svojih pridelkov darovala. Toraj mislim, da ne rečem preveč, ako pravim, da je kmetijstvo in duhovstvo podlaga vsemu družemu. S tem pa ne rečem, da bi tudi drugi stanovi ne bili v društvu človeškem potrebni, ampak le to rečem, da kar je duša človeškemu telesu da živimo, in pljuča da dihamo, to je, duhovstvo in kmetijstvo na zemlji.

In vendar se ta dva stanova zdaj najbolj zaničujeta in zatirujeta od tacih, ki nočejo vedeti, kdo jim za dušno hrano skrbi, in kdo telesni kruh prideljuje. Enaki se mi zdijo onim živalim, ki pod dobom želod pobirajo, pa ne pogledajo kvišku, od kod da jim doli pada. — Lep izgled, koliko je spoštovanja vredno kmetijstvo, je pokazal francozki kralj Ludevik XII., ko je enkrat mlad plemenič izmed kraljevih služabnikov iz zgolj oholosti kmetiču zažugal, da ga bo tepsti dal. Ko modri kralj to izvé, hitro ukaže, da se plemeniču pri obedu ne dá več košček kruha. Ko mladi plemenič pride k obedu, mu sicer prinesó jedila, al kruha nič. To se mu je za malo zdelo. Brž pokliče strežaja, naj mu prinese tudi kruha; al strežaj ga ne vboga. Na to se plemenič kralju pritoži rekoč: Milostljivi kralj, druga jedila mi dajejo, al kruha nič, brez njega pa ne morem biti. Na to mu kralj odgovori: Za tega voljo spoštuj kmeta, in ne ravnaj trdo ž njim, marveč blagoslovi tiste ljudi, ki ti kruh prideljuje v potu svojega obraza. In plemenič se je spokoril. Morebiti se tudi še „Kikeriki“!

M. Ilvar.

Narodopisne stvari.

Nov dokaz, da so starodavni Panoni bili Slovani.

Spisal Dav. Trstenjak

(Konec.)

Po citatih iz starih pisateljev pri Dufresne-tu (vox: camus) je kamuš bilo pivo iz ječmena, kteremu so

se še nektore reči primešale, da se je penilo in šumelo (moussiralo). Srbi so ohranili besede: komovača, komovica za: lora, usta, Treberbranntwein, in kominina so iztiščane mehenice.

Ako bi se mi razlaga besede *καμος* iz korenike: kam, vreti, pariti, brühen, podrla, še imamo v srbščini žive besede: komati, manu trudere, komiti, cortice solvere, grana eximere. Tako bi bil *καμος* pijača iz komanega ali komljenega žita — ječmena ali bara, primeri: tolkla, tolkovec, pijača iz tolčenih jabelk ali hrušek.

Po tolčenji, komanji so tudi drugi narodi imenovali pivo. Tako piše Collumela (XII, 39) o pijači brisa: „vinaceos calcare, adjecto recentissimo musto, quod ex aliis uvis factum fuerit, quas per triduum insolaveris. Tum permiscere, et subactam brisam praeto subjicere“; — po njem se uva calcanda veli: brisa, in Persij tolmači brisare = concalcare. Keltiškoromanski narodi pa poznajo: bris, brisse, briz v pomeni: frangere, conterrere, concalcare primeri slovenski: brsati.

To isto pomenja: ol, sicera, ruski: olovina, Treber, latvijski alus, anglosaks. eal, novoslov. ol, vol. Prvotni pomen korenike ol je gotovo oni, kakor v gršk. *ὀλῶ, ὀλιζῶ*, verderben, vernichten, zerstossen, zerschlagen, zato: *ὄλε-τηρ ὄλεσηνορ* Männerschläger, Män-nertödter, *ὄλαι, ὀλή (κριθαί)* zerstossene, geschrottene Gerstenkörner. Srbščina pozná še ološ = krš vom Wasser abgebrochenes Reisig, oluja, procella, toraj: *τὸ conterrrens, frangens*, brez dvombe tudi iz te korenike: olovo, plumbum, das schrottbare, zerbrechbare Metall.

Razun kamoša so starodavni Panoni po Athenaeu (XI. 63) si delali tudi pijačo iz bara „ἀπο κεγχρου“ in jo imenovali: *παραβην*, toraj parovio, parovino, parenko — palenko, žganico — ustum vinum, Brandwein; vendar je utegnil tudi Grk besedo slabo zapisati, in tako je mogoče, da so jo naravnost imenovali po žitu, iz kterega je bila napravljena: baravio, barovino, barovec, Fenchelbranntwein, Fencheltrank. S slov. bar, ber je sorodno-anglosaks. beor, staronordiško: bior, goth. baris, ječmen, zato nemški bier, pivo, cerevisia = ječmenovec, Gerstentrank. Vjema se z besedami: bar, ber, baris, beor, novonemški beere (Erdbeere); primeri jag-oda, Beere in jag-le, jeg-le, proso, prosena kaša itd.

Pa zakaj smo tako globoko segali, saj nam je naš častivredni Gutschmann za pivo zapisal besedo kam-ba, in kam-va, Steinbier? Samo za tega voljo, da naši jezikoslovci ne bi mislili, da se kamba ima izpeljevati iz kamen, lapis.

Razun bistrh konjev, kateri so divji živeli in divji se plodili po travnatih planjavah panonskih, so še v Panonii bili posebni divji biki domá, kterim so Panoni rekli bonasi. „Tradunt in Pannonia feram, quae Bonasus vocetur, equina juba, caetera tauro similem, cornibus ita in se flexis, ut non sint utilia pugnae, quapropter fuga sibi auxiliari reddentem in ea fimum, interdum et tria jugerum longitudine, cujus contactus sequentes ut ignis aliquis amburat (Plin. 8, 15.). Ti biki so toraj spuščali, ko so jih preganjali, dosti govna — gnoja, in utegnili po tej neugodni lastnosti dobiti ime: bonas ali bonaš, bos fimans, ker buna, bunina pri Jugoslovanih še sedaj pomenja: stercus, fimus (Vuk), bunišče = gnojišče (Belostenec). Pa bana, bona tudi pomenja močvirno* (zato imena močvirnih kra-

*) Lužiškosrbski in slovaški: banj, bonj, grasreiche Waldhuttung. Že učeni Hahn je opazil: „Wald und Sumpf sind correlate Begriffe“ (Alban. Stud.) primeri sansk. vana, aqua et sylvia, bavarikonemški wanne, fließendes Wasser. Pis.

jev: Banja loka na Kranjskem, Štajarskem in Botsanskem, Benatki, imena vesi v močvirnem svetu na Kranjskem, Štajarskem in Češkem); tedaj bonas utegne tudi pomenjati žival, ktera v banah, bonah — močvirnah rada stanuje, in ta je: bivol, katerih je še sedaj v nekdanji Panonii obilo, posebno v močvirnah blatenškega jezera. Tudi v sansk. pomenja kašara močvirno pa bivola v ruskih narečjih: kaserik (Dál) bik, bivol.

Znamenito je, da je Corneli Schreveli v svojem „Lexicon graecolatinum“ August. Vindel. 1796 str. 152. besedo βορασος prestavil v „animal sylvaticum, bovini generis“, in zares utegne tudi bonas to pomenjati, ker smo slišali, da bon, bonj znamenjuje sylva in lacus. Jambrešič ima v svojem besednjaku in sicer v latinskem oddelu: bōnāsa (vide: perdix) škoda, da vira ne imenuje, pri katerem latinskem pisatelji je našel to besedo. Perdix pa ne pomenja samo jerebice, temuč tudi: fisedula, accia, sluka, šnef, perdix rustica. Ta ptica pa, kakor je znano, rada v bonah — mužah, močvirnah živi, toraj bonasa pomenja: močvirnsko, lužno ptico, Sumpfvogel, in beseda je gotovo od slovenskih Noričanov ali pa Panonov prišla v latinščino. Kdor je blizo večih bibliotek, naj se potruži, da poišče, kateri latinski pisatelj ima bonasa = perdix, accia.

Zgodovina, način politične uredbe, znamenovanje političnega glavarja, način življenja, imena in kraj oblike, podoba pokrival, imena pijače, imena živali — vse pričuje, da junaški in bistrourni Panoni so bili Slovani.*

Resnica je toraj, kar je že stari Boguchowl, poljski letopisec (umrl 1253. leta) pisal: „Scribitur in antiquissimis codicibus, quod Panonia sit mater et origo omnium slavonicarum nationum.“

Slovansko slovstvo.

* „Slavjanski Jug“ — je naslov novemu beletrističnemu časniku, kateri bode izhajal vsaki mesec enkrat in kateremu je vrednik in izdajatelj G. Juro Klarić v Karlovcu. Prvi zvezek te podučno-zabavne knjige je že prišel na svetlo, je velikosti „Novic“ in obsega na 36 straneh sledeče: „Slavjanski jug“, uvodna pesem; „Kmet“, roman po L. Mühlbachovi od Ljubice H....va (začetek); „Mihael Miloš Obrenović III. knez srbski“ životopis (pisan s cirilico) s sliko; „Srbija od kosovske bitke pa do danes“ od Milodara Vukića; „Josip Juri Strossmajer“, životopis s podobo; „Belolaska“, izvirna (slovenska) novela od Ljud. Tomšiča; „dr. Janez Bleiweis (slovenski) životopis s podobo, spisal L. Viniški; „Trojednica“, melodrama od G. Klarića; povestne slike: 1. Dolazak Hrvata u današnjo našu domovinu“ s podobo; „Supruga nesrečnika“, povest od Marije žl. Roskove (začetek); „Slike iz jugoslavjanskoga naroda: 1. Hrvatske nošnje s podobo; Karlovec, slika s popisom; „Pjesništvo: Umjetne pjesme: „S krvi raste rodu spas!“ (Budnica od G. Klarića); „Kosovu“ od M. Pavića; „Nanoge!“ (slovenski) sonet od Mir. Turka; narodne pjesme: Bog brani ljepotu; Ljuta kletva; Tri golobice (slovenski); Razgled po Jugoslaviji: Karlovec, zemljepisna črtica s podobami: mesta Karlovca, grada Dubrovca in prvega hrvaškega mlina na

*) Kdor hoče še drugih dokazov za to, da so Panoni bili Slovani, naj prebira razun mojih spisov: Timona: Im. Hung. Bielowski Monum. hist. Polon. I. 338. 553. 889. Čevapovič: Recensio, str. 54. 259. 375; časopis: Slovesnost, leta 1863. članek: Starožitnost Slovanov. Pis.

Korani blizo Karlovca. Konča se prvi zvezek z različnimi naznanili iz književnosti in umetnosti srbsko-hrvaško-slovenske.

Kakor že to kaže, nimamo Jugoslovani enakega lista in vsaki bralec se bode lahko prepričal, da je to rodoljubno podvzetje velike hvale vredno, ter da vstreza Hrvatom, Srbom in Slovencem, ker beró se spisi v srbohrvaškem in slovenskem jeziku. Prvi zvezek nam kaže, da se je vrednik vrlo potrudil, bralcem in bralkam ponuditi v maternem jeziku to, kar so do zdaj mogli le v drugih jezikih najti. Pomnožila se bo toraj tudi na tem polju naša literatura. Da se bo pa to delo zdržalo, da se bode ta list lahko meril z enakimi v ptujih jezikih pisanimi listi, da bode svojim namenom mogel zadostiti, treba je, da ga tudi naš narod zdatno podpira. Priporočamo toraj ta izvrstni list prav gorko in ne dvomimo, da si bo z odličnimi spisi in obilnimi podobami kmalu privabil mnogo naročnikov in si pridobil prijateljev tudi pri nas. — Razdajal se bode „Slavjanski jug“ le naročnikom zvezek po 50 kr. Vsak naročnik dobí z vsakim vezkom brez plačila še posebej tri slike, na leto tedaj okoli trideset slik slavni možakov in visocih dostajanstvenikov iz jugoslovanskega naroda, ktere se bodo vrstevale v to knjigo. Naroči se pri odpravnistvu „Slav. juga“ v Karlovcu in tudi pri vrednistvu „Novic.“ Naročnina se plača ali naprej za več mesecev, ali pa, kedar se prejme zvezek.

* *Jezičnik ali pomenki o slovenskem pisanji.* Spisal J. Marn. V. leto. V Ljubljani natisnil in založil J. Rudolf Milic.

Jezičniki sicer niso priljubljeni svetu; al tega „Jezičnika“ so „Novice“ še vsako leto hvalile, in tako, in to prav po pravici, hvalijo tudi tega, ki je s 5. tečajem zagledal beli dan. 5. zvezek pa še veliko več družega blagá obsega, kakor mu je na čelo napisano, kajti jezikoslovnega tudi mnogo zgodovinske, narodopisne tvarine itd. V obče je ta 5. tečaj tako bogat mnogovrstnih reči, ki so vsakemu omikanemu Slovencu vedeti potrebne, da z dobro vestjo moremo reči: Rojaci, le kar brž sezite po „Jezičniku“, ki obsega lepih 5 pól pa veljá le 50 nov. krajc.

* Dva nova časnika imamo naznaniti, ki začneta izhajati po novem letu in utegneta zanimiva biti tudi avstrijskim Slovanom: eden francozki v Benetkah, drugi nemški na Dunaji. Unemu bode ime „Revue Orientale“ pod vrednistvom g. Lud. Rigondaud-a, ktereja je, kakor je našim bralcem znano, magjarska sila na Hrvaškem zelo preganjala. Glavna naloga temu časniku bode ozir na Slovane na Turškem, kjer se utegnejo prihodnje leto rešiti važna vprašanja in se velike reči goditi. Cena temu časniku, ki bode tudi obdelaval slovstvo, znanstvo, lepoznanstvo itd. Slovanov avstrijskih in družih narodov, bode za celo leto 36 frankov, za pol leta 18 frankov; naročila se pošiljajo v Benetke na vrednistvo „Revue orientale“ (Sestiere S. Marco a S. Gallo Corte S. Giorgio). — Drug časnik bode kot teden izhajal na Dunaji pod naslovom: „Der Osten“ pod vrednistvom gosp. H. Bresnitz-a, ki hoče biti organ vsem narodom avstrijskim, ki stojé zunaj nemško-magjarskega dvalizma, tedaj zastopati tudi interese slovanske, ozirati se na njih slovstvo itd.

Krajepisne stvari.

Na poletnem sprehodu

iz Londona v Avstrijo in nazaj.

Prememba mika in vzlasti velikomeščani radi poletne dôbe izfrfrazjo iz svojih gnjezd, ki se jih čez zimo naveličajo.